

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 161/22

Λουξεμβούργο, 22 Σεπτεμβρίου 2022

Απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-159/21 | Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság κ.λπ.

Ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας λόγω της διαπίστωσης κινδύνου για την εθνική ασφάλεια: το δίκαιο της Ένωσης αντιτίθεται στην ουγγρική ρύθμιση σύμφωνα με την οποία ο ενδιαφερόμενος ή ο εκπρόσωπός του έχουν δικαίωμα πρόσβασης στον φάκελο μόνον εκ των υστέρων, κατόπιν αδείας, και δίχως να τους έχουν κοινοποιηθεί οι λόγοι επί των οποίων στηρίχθηκε η σχετική απόφαση

Οι κανόνες της Ένωσης δεν επιτρέπουν στην υπεύθυνη για την εξέταση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας αρχή να στηρίζεται συστηματικώς σε μη αιτιολογημένη γνωμοδότηση εκδοθείσα από ειδικά όργανα που είναι επιφορτισμένα με εξειδικευμένα καθήκοντα συνδεδεμένα με την εθνική ασφάλεια και τα οποία έχουν διαπιστώσει ότι ένα πρόσωπο συνιστά κίνδυνο για την εθνική ασφάλεια

Το 2002, ο GM καταδικάστηκε από ουγγρικό δικαστήριο σε στερητική της ελευθερίας ποινή για διακίνηση ναρκωτικών ουσιών. Μετά την υποβολή αιτήσεως ασύλου στην Ουγγαρία, χορηγήθηκε στον GM το καθεστώς του πρόσφυγα με απόφαση του Főnagosi Tönényszék (δικαστηρίου Βουδαπέστης-Πρωτεύουσας, Ουγγαρία, στο εξής: αιτούν δικαστήριο), εκδοθείσα τον Ιούνιο του 2012. Με απόφαση που έλαβε τον Ιούλιο του 2019, η Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság (Εθνική Γενική Διεύθυνση της Αστυνομίας Μεταναστών, Ουγγαρία) ανακάλεσε το χορηγηθέν στον GM καθεστώς του πρόσφυγα και αρνήθηκε να του χορηγήσει το διεπόμενο από τις οδηγίες 2011/95¹ και 2013/32² καθεστώς επικουρικής προστασίας, εφαρμόζοντας συγχρόνως την αρχή της μη επαναπροώθησης. Η απόφαση αυτή στηριζόταν σε μη αιτιολογημένη γνωμοδότηση δύο ειδικών οργάνων, της Alkotmányvédelmi Hivatal (Υπηρεσίας διαφυλάξεως του Συντάγματος) και της Terrorrelhárítási Központ Központ (Κεντρικής υπηρεσίας προλήψεως της τρομοκρατίας), με την οποία οι δύο αυτές αρχές κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι η διαμονή του GM έθετε σε κίνδυνο την εθνική ασφάλεια. Ο GM άσκησε προσφυγή κατά της ως άνω αποφάσεως ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου.

Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται, μεταξύ άλλων, ως προς τη συμβατότητα της ουγγρικής νομοθεσίας για την

¹ Οδηγία 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας (ΕΕ 2011, L 337, σ. 9).

² Οδηγία 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (ΕΕ 2013, L 180, σ. 60).

πρόσβαση στις διαβαθμισμένες πληροφορίες με το άρθρο 23 της οδηγίας 2013/32³, το οποίο ρυθμίζει το πεδίο εφαρμογής της νομικής συνδρομής και εκπροσώπησης που δικαιούται ο αιτών διεθνή προστασία. Διερωτάται επίσης κατά πόσον είναι σύμφωνος προς το δίκαιο της Ένωσης ο ουγγρικός κανόνας δικαίου ο οποίος επιβάλλει στη διοίκηση να στηρίζεται σε μη αιτιολογημένη γνωμοδότηση των προαναφερθέντων ειδικών οργάνων, ενώ η ίδια δεν δύναται να εξετάσει την εφαρμογή της ρήτρας αποκλεισμού από τη διεθνή προστασία.

Το Δικαστήριο κρίνει, μεταξύ άλλων, ότι η οδηγία 2013/32⁴, ερμηνευόμενη υπό το πρίσμα της γενικής αρχής σχετικά με το δικαίωμα χρηστής διοικήσεως και του άρθρου 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, **αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση η οποία προβλέπει ότι**, όταν μια απόφαση περί απορρίψεως αιτήσεως διεθνούς προστασίας ή περί ανακλήσεως του καθεστώτος διεθνούς προστασίας στηρίζεται σε πληροφορίες των οποίων η δημοσιοποίηση ενδέχεται να θέσει σε κίνδυνο την εθνική ασφάλεια του οικείου κράτους μέλους, **ο ενδιαφερόμενος ή ο σύμβουλος του δύνανται να έχουν πρόσβαση στις πληροφορίες αυτές μόνον εκ των υστέρων, κατόπιν αδείας, χωρίς καν να τους έχουν κοινοποιηθεί οι λόγοι επί των οποίων στηρίζονται οι αντίστοιχες αποφάσεις**, ενώ δεν δύνανται να χρησιμοποιήσουν τις πληροφορίες αυτές στο πλαίσιο ενδεχόμενης μεταγενέστερης διοικητικής ή ένδικης διαδικασίας. Το Δικαστήριο διευκρινίζει επίσης ότι **οι οδηγίες 2013/32 και 2011/95⁵ αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση βάσει της οποίας η υπεύθυνη για την εξέταση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας αρχή υποχρεούται συστηματικώς**, στην περίπτωση που όργανα επιφορτισμένα με εξειδικευμένα καθήκοντα συνδεδεμένα με την εθνική ασφάλεια έχουν διαπιστώσει, με μη αιτιολογημένη γνωμοδότηση, ότι ένα πρόσωπο συνιστά κίνδυνο για την εθνική ασφάλεια, **να αποκλείει το εν λόγω πρόσωπο από την επικουρική προστασία ή να ανακαλεί τη διεθνή προστασία που του είχε χορηγηθεί σε προγενέστερο χρόνο**, στηριζόμενη στην ως άνω γνωμοδότηση.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

Όσον αφορά, πρώτον, το ζήτημα αν η εθνική νομοθεσία είναι συμβατή προς το δίκαιο της Ένωσης, στο μέτρο που περιορίζει την πρόσβαση των ενδιαφερομένων ή του εκπροσώπου τους στις εμπιστευτικές πληροφορίες επί τη βάσει των οποίων έχουν ληφθεί αποφάσεις περί ανακλήσεως ή περί αρνήσεως χορήγησης διεθνούς προστασίας για λόγους προστασίας της εθνικής ασφάλειας, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, σύμφωνα με την οδηγία 2013/32⁶, όταν τα κράτη μέλη περιορίζουν την πρόσβαση σε πληροφορίες ή σε πηγές των οποίων η αποκάλυψη ενδέχεται να θέσει σε κίνδυνο, μεταξύ άλλων, την εθνική ασφάλεια ή την ασφάλεια των πηγών, οφείλουν όχι μόνο να καθιστούν προσβάσιμες τις εν λόγω πληροφορίες ή πηγές στα δικαστήρια που είναι αρμόδια να αποφαινούνται επί της νομιμότητας της αποφάσεως περί διεθνούς προστασίας, αλλά και να θεσπίζουν στο εθνικό δίκαιο διαδικασίες που εξασφαλίζουν τον σεβασμό των δικαιωμάτων υπεράσπισης του ενδιαφερομένου⁷. Συναφώς, τα κράτη μέλη μπορούν να παρέχουν σε σύμβουλο του ενδιαφερομένου πρόσβαση στις εν λόγω πληροφορίες, πλην όμως η

³ Δυνάμει της παραγράφου 1 της εν λόγω διατάξεως: «Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε ο νομικός ή άλλος σύμβουλος, που γίνεται δεκτός ή αναγνωρίζεται με την ιδιότητα αυτή βάσει της εθνικής νομοθεσίας και που παρέχει συνδρομή ή εκπροσώπηση σε αιτούντα βάσει της εθνικής νομοθεσίας, να έχει πρόσβαση στις πληροφορίες του φακέλου του αιτούντος βάσει των οποίων λαμβάνεται ή θα ληφθεί απόφαση. Τα κράτη μέλη δύνανται να κάνουν εξαίρεση όταν η αποκάλυψη των πληροφοριών ή των πηγών ενδέχεται να θέσει σε κίνδυνο την εθνική ασφάλεια, την ασφάλεια των οργανισμών ή προσώπων που παρέχουν τις πληροφορίες ή την ασφάλεια των προσώπων τα οποία αφορούν οι πληροφορίες ή εάν θίγονται οι έρευνες σχετικά με την εξέταση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας από τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών ή οι διεθνείς σχέσεις των κρατών μελών. Στις περιπτώσεις αυτές, τα κράτη μέλη: α) καθιστούν προσβάσιμες στις αρχές που αναφέρονται στο κεφάλαιο V τις εν λόγω πληροφορίες ή πηγές· και β) θεσπίζουν στο εθνικό δίκαιο διαδικασίες που εξασφαλίζουν τον σεβασμό των δικαιωμάτων υπεράσπισης του αιτούντος. Όσον αφορά το στοιχείο β), τα κράτη μέλη μπορούν, ιδίως, να παρέχουν σε νομικό ή άλλο σύμβουλο, ο οποίος έχει υποβληθεί σε έλεγχο ασφαλείας, πρόσβαση στις συγκεκριμένες πληροφορίες ή πηγές, εφόσον οι πληροφορίες έχουν σημασία για την εξέταση της αίτησης ή για τη λήψη απόφασης περί ανάκλησης της διεθνούς προστασίας».

⁴ Πρόκειται ειδικότερα για το άρθρο 23, παράγραφος 1, της οδηγίας 2013/32, ερμηνευόμενο σε συνδυασμό με το άρθρο 45, παράγραφος 4, της οδηγίας αυτής.

⁵ Πρόκειται συγκεκριμένα για το άρθρο 4, παράγραφοι 1 και 2, το άρθρο 10, παράγραφοι 2 και 3, το άρθρο 11, παράγραφος 2, καθώς και για το άρθρο 45, παράγραφος 3, της οδηγίας 2013/32, ερμηνευόμενα σε συνδυασμό με το άρθρο 14, παράγραφος 4, στοιχείο α', και το άρθρο 17, παράγραφος 1, στοιχείο δ', της οδηγίας 2011/95.

⁶ Άρθρο 23, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, στοιχεία α' και β'.

⁷ Η δεύτερη αυτή υποχρέωση βασίζεται στο άρθρο 23, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο β', της οδηγίας 2013/32.

διαδικασία αυτή δεν αποτελεί τη μόνη δυνατότητα που παρέχεται στα κράτη μέλη για να συμμορφωθούν προς την εν λόγω υποχρέωση. Οι ειδικότερες λεπτομέρειες των θεσπιζόμενων προς τον σκοπό αυτό διαδικασιών εμπίπτουν στην εσωτερική έννομη τάξη κάθε κράτους μέλους, βάσει της αρχής της δικονομικής αυτονομίας των κρατών μελών, υπό την προϋπόθεση, ωστόσο, ότι δεν είναι λιγότερο ευνοϊκές από εκείνες που διέπουν παρόμοιες καταστάσεις εσωτερικής φύσεως (αρχή της ισοδυναμίας) και ότι δεν καθιστούν πρακτικώς αδύνατη ή υπερβολικά δυσχερή την άσκηση των δικαιωμάτων που απονέμει η έννομη τάξη της Ένωσης (αρχή της αποτελεσματικότητας).

Το Δικαστήριο υπενθυμίζει επίσης ότι τα δικαιώματα υπεράσπισης δεν συνιστούν απόλυτες προνομίες και ότι το δικαίωμα προσβάσεως στον φάκελο –το οποίο απορρέει από τα δικαιώματα αυτά– μπορεί, επομένως, να περιοριστεί, βάσει σταθμίσεως μεταξύ, αφενός, του δικαιώματος χρηστής διοικήσεως καθώς και του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής του ενδιαφερομένου και, αφετέρου, των συμφερόντων των οποίων γίνεται επίκληση προς δικαιολόγηση της μη κοινοποίησης στοιχείου του φακέλου στο πρόσωπο αυτό, ιδίως σε περίπτωση που τα ως άνω συμφέροντα άπτονται της εθνικής ασφάλειας. Η στάθμιση αυτή δεν μπορεί μεν να καταλήγει, λαμβανομένης υπόψη της ανάγκης τηρήσεως του άρθρου 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, στο να στερεί κάθε αποτελεσματικότητας τα δικαιώματα υπεράσπισης του ενδιαφερομένου και να καθιστά άνευ περιεχομένου το δικαίωμα προσφυγής που προβλέπει η οδηγία αυτή καθεαυτή⁸, πλην όμως μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα τη μη γνωστοποίηση στον ενδιαφερόμενο ορισμένων στοιχείων του φακέλου, σε περίπτωση που η κοινοποίηση των στοιχείων αυτών ενδέχεται να θίγει κατά τρόπο άμεσο και συγκεκριμένο την εθνική ασφάλεια του οικείου κράτους μέλους.

Κατά συνέπεια, το άρθρο 23, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2013/32 **δεν μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι επιτρέπει στις αρμόδιες αρχές να περιιάγουν τον ενδιαφερόμενο σε κατάσταση κατά την οποία ούτε ο ίδιος ούτε ο σύμβουλος του είναι σε θέση να λάβουν λυσιτελώς γνώση**, ενδεχομένως στο πλαίσιο συγκεκριμένης διαδικασίας κατατείνουσας στη διαφύλαξη της εθνικής ασφάλειας, **του ουσιαστικού περιεχομένου των καθοριστικών στοιχείων του φακέλου**. Το Δικαστήριο διευκρινίζει συναφώς ότι, όταν η δημοσιοποίηση πληροφοριών του φακέλου περιορίζεται για λόγους εθνικής ασφάλειας, **ο σεβασμός των δικαιωμάτων υπεράσπισης δεν διασφαλίζεται επαρκώς με το να παρέχεται στον ενδιαφερόμενο η δυνατότητα να λάβει**, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, **άδεια προσβάσεως στις πληροφορίες αυτές συνοδευόμενη από πλήρη απαγόρευση χρησιμοποίησής τους στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας ή τυχόν ένδικης διαδικασίας**. Εξάλλου, η ευχέρεια του αρμοδίου δικαστηρίου να έχει πρόσβαση στον φάκελο δεν μπορεί να υποκαταστήσει, από πλευράς σεβασμού των δικαιωμάτων υπεράσπισης, την πρόσβαση του ίδιου του ενδιαφερομένου ή του συμβούλου του στις πληροφορίες του φακέλου.

Όσον αφορά, δεύτερον, το αν η επίμαχη εθνική ρύθμιση είναι συμβατή προς το δίκαιο της Ένωσης, στο μέτρο που αναθέτει σε εξειδικευμένα όργανα στον τομέα της εθνικής ασφάλειας εξέχοντα ρόλο στο πλαίσιο της διαδικασίας που οδηγεί στην έκδοση των αποφάσεων αυτών, το Δικαστήριο κρίνει ότι **στην αποφαινόμενη αρχή και μόνον απόκειται να προβεί**, υπό τον έλεγχο των δικαστηρίων, **στην αξιολόγηση του συνόλου των κρίσιμων πραγματικών περιστατικών και περιστάσεων**, περιλαμβανομένων και εκείνων που αναφέρονται στην εφαρμογή των άρθρων της οδηγίας 2011/95 σχετικά με την ανάκληση, τον τερματισμό ή την άρνηση ανανέωσης του καθεστώτος πρόσφυγα⁹ και σχετικά με τον αποκλεισμό από το καθεστώς αυτό¹⁰. Η αποφαινόμενη αρχή πρέπει, επιπλέον, να εκθέτει στην απόφασή της τους λόγους που την οδήγησαν να τη λάβει. **Επομένως, δεν μπορεί να περιοριστεί στην εφαρμογή αποφάσεως εκδοθείσας από άλλη αρχή και να λάβει, επί της βάσεως αυτής και μόνον, την απόφαση περί αποκλεισμού από την επικουρική προστασία ή περί ανακλήσεως προηγουμένως χορηγηθείσας διεθνούς προστασίας**. Αντιθέτως, **πρέπει να έχει στη διάθεσή της το σύνολο των σχετικών πληροφοριών και να προβαίνει**, βάσει των πληροφοριών αυτών, **στη δική της αξιολόγηση των γεγονότων και των περιστάσεων, προκειμένου να προσδιορίσει το περιεχόμενο της αποφάσεώς της και να την αιτιολογήσει πλήρως**. Καίτοι οι πληροφορίες που χρησιμοποιήθηκαν από την

⁸ Το δικαίωμα αυτό προβλέπεται στο άρθρο 45, παράγραφος 3, της οδηγίας 2013/32.

⁹ Πρόκειται για το άρθρο 14 της οδηγίας 2011/95.

¹⁰ Πρόκειται για το άρθρο 17 της οδηγίας 2011/95.

αρμόδια αρχή για τη διενέργεια της εκτιμήσεώς της μπορούν εν μέρει να τεθούν στη διάθεσή της από ειδικά όργανα που είναι επιφορτισμένα με εξειδικευμένα καθήκοντα συνδεδεμένα με την εθνική ασφάλεια, το περιεχόμενο των πληροφοριών αυτών και η λυσιτέλειά τους για την εκδοθησόμενη απόφαση πρέπει να εκτιμώνται ελεύθερα από την αποφαινόμενη αρχή. Κατά συνέπεια, **η εν λόγω αρχή δεν μπορεί να υποχρεωθεί να στηριχθεί σε μη αιτιολογημένη γνωμοδότηση εκδοθείσα από τέτοια ειδικά όργανα, βάσει εκτιμήσεως της οποίας η πραγματική βάση δεν της έχει γνωστοποιηθεί.**

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η προδικαστική παραπομπή παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, να υποβάλουν στο Δικαστήριο ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά σύμφωνα με την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, κατά τον ίδιο τρόπο, τα άλλα εθνικά δικαστήρια που επιλαμβάνονται παρόμοιου προβλήματος.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) της αποφάσεως είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσίευσής της
Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582

Μείνετε συνδεδεμένοι!

